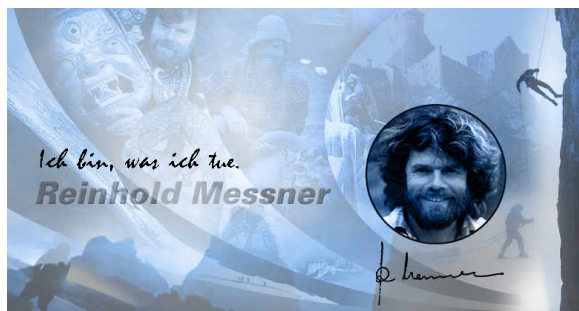

IN DE TUIN VAN OER.

DE LAATSTE SPEELTUIN

April 1992

REINHOLD MESSNER (WWW.REINHOLD-MESSNER.DE)

Mijn hart bonkt opgewonden tegen de achterkant van mijn borstbeen. De witte markeringsstrepen tussen Zwolle en Amersfoort versmelten tot een ononderbroken lijn, die rechtstreeks naar de Vechtse banen in Utrecht leidt. Rechtstreeks naar mijn held: Reinhold Messner. Duits sprekende Italiaan uit Süd-Tirol en ongekroonde keizer van het extreme avontuur. Bedwinger van alle veertien bergen op deze aarde, die een hoogte hebben van meer dan 8000 meter. Daarbij maakte hij nooit gebruik van gebottelde zuurstof, maar beklom hij ze “by fair means”.

In juli ga ik naar één van de minst toegankelijke plekken op aarde: het Karakoram gebergte in Noord-Pakistan. Het droge, hete landschap beangstigt me op dit moment enorm. Pas als ik de kille ijshockeyhal binnenga en honderden klapstoelstje zie staan, gericht op een groot projectiescherm en langs de standjes van de bergsportorganisaties schuifel, keer ik terug in de werkelijkheid. En die is overduidelijk: avontuur is big business. Alle verworvenheden van het high-tech tijdperk ten spijt zoeken steeds meer mensen het avontuur, de eenzaamheid en de ontberingen in plaats van de overvolle stranden, waar een mens gereduceerd wordt tot een vierkante meter zand, met een hoopje onbeduidende eiwitten.

1200 stemmen verstommen als Reinhold Messner de microfoon ter hand neemt en begint te vertellen over zijn klimcarrière. Het voert in dit verband te ver om verslag te doen van zijn klimprestaties. De boeken die hij daarover schreef kan ik (ook in 2009) iedereen nog van harte aanbevelen.

Met rode konen van opwinding heb ik er de vreugde van het spannende jongensboek in teruggevonden. Messner doet niet slechts verslag van zijn expedities aan de rand van wat met puur menselijke kracht mogelijk is. Hij gaat tevens tot de bodem van de emoties die hij op zijn avonturen tegenkomt. “Ik wil hoog stijgen om diep in mijzelf te kunnen kijken. Mijzelf leren kennen in de meest extreme omstandigheden en harmonie tot stand brengen tussen alle gevoelens die in en van mij zijn.

Hoewel de dia's (ook toen) van teleurstellende kwaliteit zijn en Messners boodschap voor het merendeel van de aanwezigen gesneden koek is hangt iedereen ademloos aan zijn lippen. Buiten Messners stem weerklinkt geen geluid in de hal.

Even dringt een vergelijking met een bijeenkomst van een of andere duistere sekte zich op. De goeroe spreekt en de volgelingen inhaleren zijn woorden. Alleen valt de boodschap van Messner niet te inhaleren als was het een heilsboodschap.

Zijn opvattingen zijn simpel samen te vatten; er zijn grenzen aan wat met puur menselijke kracht mogelijk is en die grenzen te verkennen is een methode om jezelf te verkennen, jezelf te leren kennen en harmonie te scheppen. De alpinist die een berg beklimt en weet dat de berg hem als gast heeft toegelaten keert terug als een rijker mens.

Daarbij maakt het feitelijk niets uit of het nu gaat om een achtduizender in de Himalaya of Karakoram, een voettocht in de Pyreneeën of een tocht langs het Pieterpad. Wat wel uitmaakt is de manier waarop. Niet wáár iemand naar toe leeft, maar hoe. Niet het doel, maar de weg erheen is belangrijk, de tastbare weg in de zichtbare wereld, maar ook de ongrijpbare innerlijke weg in een veel gecompliceerdere wereld: die van de emoties. Een wereld waar onze samenleving steeds meer moeite mee lijkt te krijgen. De lange wachttijden in de geestelijke gezondheidszorg spreken boekdelen.

Outdoor trekking is in. Scholen plaatsen survivals op het programma van werkweken, snelle bestuurders van nog veel snellere auto's vervangen voor enige tijd het gaspedaal door de bergschoen, de mobiele telefoon door het dagboek, de snelweg door het lange, soms haast onbegaanbare pad, de file door de eenzaamheid en het lawaai door de stilte. Maar hoe lang zal dat nog kunnen? De zuid-col van Mount Everest, op een hoogte van 8000 meter is de hoogst gelegen vuilnisbelt ter wereld. Op de geografische Zuidpool staan futuristische gebouwen. Aanlooproutes die in de zestiger jaren slechts moeizaam ploeterend konden worden afgelegd, zijn veranderd in druk belopen paden met om de zoveel kilometer souvenirshops en kleine hoteletjes.

De echte wildernis is steeds moeilijker te vinden en tegelijkertijd zijn steeds meer mensen er naar op zoek; de wildernis, waar een volwassene de onbevangingheid van het kind in zichzelf kan terugvinden, waar plaats is voor alles wat aan menselijke emoties en energie bestaat. In het positieve zowel als het negatieve. De laatste speeltuin.

En zoals zoveel buurtspeeltuinen verpauperen of zelfs verdwijnen door gebrek aan interesse, zo dreigt ook deze laatste speeltuin te verdwijnen. De Alpen zijn door het massale wintersport toerisme al bijna vernield. In Zwitserland en Oostenrijk staat men steeds vaker voor het dilemma dat optreedt als economische met ecologische belangen in aanvaring dreigen te komen. In razend tempo verschijnen futuristische dorpen, gondelbanen of sleepliften. Bossen worden gekapt en de grond met bulldozers geëgaliseerd en vast aangestampt om een skipiste te kunnen aanleggen. Met als gevolg dat de wandelaar 's zomers steeds vaker saaie, kale hellingen op het menu aantreft. Alleen wind en regen smullen er van, want die kunnen in toenemende mate hun eroderende werk verrichten. De laatste speeltuin wordt kleiner en kleiner. De behoefte er aan groter en groter.

Het was, toen ik dit in 1992 schreef, mijn heilige overtuiging dat de problematiek van de groeiende arbeidsongeschiktheid van mensen en het verdwijnen van de band

tussen mens en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Zoals de natuur kreunt onder de verstoring van het biologisch evenwicht, zo kreunen veel mensen onder de verstoring van het emotionele evenwicht. De afstand, die er bestaat tussen *wat* we doen en *waarom* we het doen, is zo groot dat de belangrijkste vraag – *hoe* we het doen – vrijwel niet meer gesteld wordt. Hoe we ons daaronder voelen is in veel gevallen terecht gekomen in de categorie “interessant, maar daar hebben we geen tijd voor”. En vaak ook geen zin in.

In oktober 1985 klom ik voor het eerst in de Maasrotsen in België en keerde verward terug van vijf spannende dagen. De trotse euforie over een paar moeilijke routes en de schaamte over de angst die ik daarbij had gevoeld, vochten diep in mij een verbeterde strijd. In de jaren daarna heb ik die angst beter leren kennen. De schaamte erover afgelegd en gevoeld dat ik daardoor een vrijer mens werd, beter in staat om mijn minder prettige gevoelens te hanteren.

Extreme situaties roepen sterke emoties op. De mate waarin we vervelende gevoelens aanvaarden, bestrijden en overwinnen bepaalt voor een belangrijk deel het vermogen om te genieten van de aangename gevoelens. Beide dragen ze bij tot wat we in diepste wezen zijn: unieke individuen, geen eenheidsworsten.

In de bergsport vinden velen iets terug dat ik meestal omschrijf als *oer*. Lopen is de oudste vorm van menselijk voortbewegen. Onze zintuigen zijn afgestemd op een snelheid van vijf kilometer per uur. De wereld hoort groot te zijn en wij klein. Zo zit de natuur nou eenmaal in elkaar. Veel bergsporters – wandelaars zowel als klimmers – zoeken de zware tocht in afgelegen gebieden om de plek, die wij als mens nou eenmaal innemen in het universum, te ervaren.

Nooit heb ik mijn nietigheid sterker ervaren dan toen ik in Koerdistan onder de sterrenhemel in mijn slaapzak lag te kijken naar de zilveren rivier die wij de Melkweg noemen. Een nietigheid die mij tot een wezenlijk deel maakte van het grote geheel, dat wij universum noemen.